

การศึกษาเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 2 ประการ คือ 1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมป้องกันตนเองในการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ในชุมชนบนพื้นที่สูงเผ่ามูเซอ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การป้องกันตนเองจากการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรในชุมชนบนพื้นที่สูงเผ่ามูเซอ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยศึกษาจากเอกสารงานวิจัยและการสำรวจข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 359 ราย แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS for Windows Version สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐานใช้สถิติ t-test และ F-test

ผลการศึกษาพบว่า

1. พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชในภาพรวมพบว่า เกษตรกรมีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง อันดับหนึ่งการปฏิบัติตัวของเกษตรกรหลังการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช อันดับสองการปฏิบัติตัวของเกษตรกรระหว่างการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช และอันดับสามการปฏิบัติตัวของเกษตรกรก่อนการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ในด้านการปฏิบัติตัวของเกษตรกรก่อนการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับหนึ่ง เตรียมอุปกรณ์ในการป้องกันตนเอง อันดับสอง อ่านฉลากก่อนการใช้สารเคมี อันดับสามศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับศัตรูพืชที่ระบาด ในด้านการปฏิบัติตัวของเกษตรกรระหว่างการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

อันดับหนึ่ง ใส่เสื้อแขนยาว อันดับสอง ใส่กางเกงขายาว อันดับสาม ใส่รองเท้าผ้าใบและรองเท้าบู๊ต และในด้านการปฏิบัติตัวของเกษตรกรหลังการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อันดับหนึ่งมีการ ล้างมือล้างหน้า บ้วนปาก ก่อนรับประทานอาหารหรือดื่มน้ำ หรือสูบบุหรี่ อันดับสอง อาบน้ำชำระล้างร่างกายทันที อันดับสาม เก็บอุปกรณ์การใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชไว้ในที่มิดชิด

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม การป้องกันตนเองจากการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรที่มีอายุ ระดับการศึกษา ชนิดของพืชหลักที่ปลูก รายได้เฉลี่ยต่อปี ความรู้ความเข้าใจในการใช้สารเคมี ความรู้ความเข้าใจในการสื่อสารภาษาไทย และแหล่งของการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ข้อเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร ซึ่งสามารถสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

3.1 ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชแก่เกษตรกรเป็นระยะ ๆ

3.2 ต้องการให้มีเจ้าหน้าที่ของรัฐคอยให้คำปรึกษาประจำอยู่แต่ละหมู่บ้าน

3.3 ควรมีการณรงค์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์และโทษของสารเคมีที่ใช้ในการเกษตรให้เกษตรกรที่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูง ได้รับรู้ถึงข้อเท็จจริงตลอดจนถึงผลกระทบในระยะยาว ในทุกช่องทาง

The purpose of the study was twofold : 1) to find out the behavior of self protection from pesticides of Moo Sir hilltribe farmers in highland area, Muang District, Chiangrai Province, and 2) to identify the factors related to their behavior. The research studied related documents and research and collected primary data by distributing the questionnaires to 359 Moo Sur hilltribe people. SPSS for Windows was used to process the data. Percentage, mean and standard deviation were employed to describe the data while t-test and F-test were used to test hypotheses.

The findings were summarized below.

1. As a whole, the Moo Sir hilltribe farmers' behavior of self-protection from pesticide was found to be moderate. Number one was behavior after using pesticides. Number two was behavior during using pesticides, and Number three was behavior before using pesticides. As for behavior before using pesticides, the item that was ranked number one was preparation of equipment for self – protection. Number two was reading instructions before using pesticides. Number three was studying information about spread of plant diseases. With regard to behavior during the use of pesticides, the item that was ranked number one was wearing a long-sleeved shirt; number two was wearing long pants ; number three was wearing canvas shoes and boots. As for behavior after using pesticides, the item that was ranked Number on was washing the face, hands and mouth before having a meal or drinking water or smoking. Number two was taking a bath immediately. Number three was storing the equipment in a safe place.

2. The factors significantly related to their behavior of self-protection from pesticides at the 0.05 level were age, education, type of primary crops that were grown, average yearly income, knowledge and understanding of the Thai language, and sources of information.

3. Suggestions on use of pesticides could briefly stated as follows.

3.1 They government agency should periodically provide the farmers with the knowledge of how to use pesticides.

3.2 There should be regular government officials to give advice to the farmer in each village.

3.3 Information about the advantages and the disadvantages of pesticides should be given to farmers in the through area so that they will know the long term impact of pesticide. Different channels should be used to spread the information.